

בעזרהש"ת

זמירות שבת קודש

באר החיים

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

יו"ל ע"י

מכון באר האמונה

עיה"ק ירושלים תובב"א

אדר תש"פ לפ"ק

מכון

באר
האמונה

סדר ליל שבת

כשיבא מבית הכנסת לביתו יאמר זה:

שְׁבֶת שְׁלוֹם וּמְבוֹרָךְ (ג'):

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מְלֵאכֵי הַשְּׁלוֹם מְלֵאכֵי
הַשְּׁרֵת מְלֵאכֵי עֲלִיּוֹן מְמַלְךְ מְלֵכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ג"פ:

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם

הרה"ק בעל ה'שם משמואל' זי"ע
(שבת חוה"מ סוכות שנת תרע"ג)
מבאר טעם אמירת 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם', כי
בכל שבת ושבת זוכה כל יהודי
לנשמה יתירה (ביצה טז.), אך מאחר

שאינן האדם במדרגה רוחנית ראויה
לקבל נשמה קדושה זו, על כן מוסרים
מן השמים את הנשמה היתרה לידי
אותם המלאכים המלווים את האדם
בליל שב"ק והם מסייעים לו לאדם
לקבלה, ולמלאכים אלו אנו אומרים
'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם' א.

א. פעם דיבר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, בענין ה'סדר' באמירת 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם' בשבת
חול המועד סוכות [לאילו הנוהגים לאומרו], אם מקדימים 'אזמין לסעודתא' -
להזמין את האושפיזין, או מקדימים 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם' למלאכי השרת תחילה, והעיר
אחד הנוכחים, שמצד הסברא נראה שצריך להקדים שלום עליכם שהרי 'שְׁלוֹם
עֲלֵיכֶם' תדיר יותר שאומרים אותו בכל שבת ושבת ו'תדיר ושאינו תדיר תדיר
קודם', נענה הרה"ק, לא כן, כי אינה דומה אמירת 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם' של שבת אחת
לחברתה, שהרי ביאת המלאכים בליל שב"ק תלויה בהכנת האדם בששת ימי המעשה,
שכפי גודל עבודתו כך באים אליו מלאכי עליון חשובים ונעלים יותר, ולכן לא שייך
לומר דאמירת שלום עליכם בשבת תדירה טפי, כי הכל תלוי לפי הענין ובכל שבת
ושבת היא מציאות חדשה. ולענין גוף השאלה הכריע, דעדיף לומר 'אזמין לסעודתא'
תחילה, כי בזה מזמינים את האבות לישב עמנו בסוכה, ואילו בשבת מזמינים את
המלאכים, וידוע שמעלת הצדיקים המהפכים את החומר לצורה גדולה יותר ממעלת
המלאכים שאין להם חומר וגוף כלל, לכן מצד הדין צריך להקדימם לפני המלאכים.

סדר ליל שבת

כשיבא מבית הכנסת לביתו יאמר זה:

שְׁבֶת שְׁלוֹם וּמְבוֹרָךְ (ג'):

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מְלֹאכֵי הַשָּׁלוֹם מְלֹאכֵי
הַשְּׁרֵת מְלֹאכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלַךְ מְלֹכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ג"פ:

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם

הרה"ק בעל ה'שם משמואל' זי"ע
(שבת חוה"מ סוכות שנת תרע"ג)
מבאר טעם אמירת 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם', כי
בכל שבת ושבת זוכה כל יהודי
לנשמה יתירה (ביצה טז.), אך מאחר

שאינן האדם במדרגה רוחנית ראויה
לקבל נשמה קדושה זו, על כן מוסרים
מן השמים את הנשמה היתרה לידי
אותם המלאכים המלווים את האדם
בליל שב"ק והם מסייעים לו לאדם
לקבלה, ולמלאכים אלו אנו אומרים
'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם' א.

א. פעם דיבר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, בענין ה'סדר' באמירת 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם' בשבת
חול המועד סוכות [לאילו הנוהגים לאומרון], אם מקדימים 'אזמין לסעודתא' -
להזמין את האושפיזין, או מקדימים 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם' למלאכי השרת תחילה, והעיר
אחד הנוכחים, שמצד הסברא נראה שצריך להקדים שלום עליכם שהרי 'שְׁלוֹם
עֲלֵיכֶם' תדיר יותר שאומרים אותו בכל שבת ושבת ו'תדיר ושאינו תדיר תדיר
קודם', נענה הרה"ק, לא כן, כי אינה דומה אמירת 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם' של שבת אחת
לחברתה, שהרי ביאת המלאכים בליל שב"ק תלויה בהכנת האדם בששת ימי המעשה,
שכפי גודל עבודתו כך באים אליו מלאכי עליון חשובים ונעלים יותר, ולכן לא שייך
לומר דאמירת שלום עליכם בשבת תדירה טפי, כי הכל תלוי לפי הענין ובכל שבת
ושבת היא מציאות חדשה. ולענין גוף השאלה הכריע, דעדיף לומר 'אזמין לסעודתא'
תחילה, כי בזה מזמינים את האבות לישיב עמנו בסוכה, ואילו בשבת מזמינים את
המלאכים, וידוע שמעלת הצדיקים המהפכים את החומר לצורה גדולה יותר ממעלת
המלאכים שאין להם חומר וגוף כלל, לכן מצד הדין צריך להקדימם לפני המלאכים.

בואכם לְשָׁלוֹם מִלְּאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲכֵי
הַשָּׁרֵת מִלְּאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶךְ מִלְּכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ^{ג"פ}:

בְּרִכּוֹנֵי לְחַיִּים מְזֻבִּים וּלְשָׁלוֹם מִלְּאֲכֵי הַשָּׁלוֹם
מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִלְּאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶךְ
מִלְּכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ^{ג"פ}:

וְצִאתְכֶם לְשָׁלוֹם מִלְּאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲכֵי
הַשָּׁרֵת מִלְּאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶךְ
מִלְּכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ^{ג"פ}:

פִּי מִלְּאֲכֵי וְצִוָּה לָךְ לְשֹׁמְרֶךָ בְּכָל דְּרִכְיָךְ;
יְהוָה יִשְׁמְרֶךָ וּבֹאֲךָ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

צאתכם לשלום

לְבִאֹרָה פְּלִיאָה דַעַת מִמֶּנּוּ, מְדוּעַ
אוֹמְרִים "צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם"
שֶׁנֶּרְאָה כְּמִי שֶׁרוֹצֵה לְגַרֵּשׁ אֶת הַמְּלָאכִים
וְאֵינוֹ חָפֵץ שִׁישְׂאָרוֹ לְהִנִּיחַ בְּרִכָּה בְּתוֹךְ
בֵּיתוֹ, וְעוֹד מִן הַתִּימָה שֶׁבְּחִילָה
קִידְמָם בְּבִרְכַת 'בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם' וְכִבֵּר
אוֹמֵר לֵהֶם 'בְּרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתְךָ'.

וּבִיאָרוֹ (וְעֵינַי כִּי"ב בִּשְׁם מִשְׁמוֹאֵל פֶּרֶשֶׁת חַיִּי
שֶׁהָרַעֲיוֹן) בְּהַקְדָּם מֵהַשְׁקָשָׁה

עוֹד ה'שֶׁר שְׁלוֹם' מִבְּעֶלְזָא זִי"ע (הוֹבָא
בְּלֻקֵּט אִמְרֵי קוֹדֵשׁ בְּרֵאשִׁית עִמ' ס) שִׁינוּי
הַלְשׁוֹנוֹת בְּנוֹסַח "שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם",
שֶׁבְּחִילָה אוֹמְרִים "שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם
מִלְּאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִלְּאֲכֵי
עֲלִיּוֹן", וְאֵילוֹ מִהִבָּא הַשְּׁנִית וְאֵילֶךְ אֵין
מְזִכְרִים לְשׁוֹן זֶה שֶׁל "מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת",
אַלֵּא רַק מִלְּאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲכֵי עֲלִיּוֹן.

וּבִיאָר ה'שֶׁר שְׁלוֹם', עַל פִּי מַה שִׁישׁ
לְדַקְדֵּק בְּלִישְׁנָא דְקִרְאֵי בְּפִר'
וִירָא כְּשֶׁבָאוּ הַמְּלָאכִים לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ,

בואכם לְשָׁלוֹם מִלְּאֲכִי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲכִי
הַשָּׁרֵת מִלְּאֲכִי עֲלִיּוֹן מִמֶּלֶךְ מִלְּכִי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ג"פ:

בְּרִכּוֹנֵי לְחַיִּים מְזֻבִּים וּלְשָׁלוֹם מִלְּאֲכִי הַשָּׁלוֹם
מִלְּאֲכִי הַשָּׁרֵת מִלְּאֲכִי עֲלִיּוֹן מִמֶּלֶךְ
מִלְּכִי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ג"פ:

וְצֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם מִלְּאֲכִי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲכִי
הַשָּׁרֵת מִלְּאֲכִי עֲלִיּוֹן מִמֶּלֶךְ
מִלְּכִי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא ג"פ:

פִּי מִלְּאֲכִיו יִצְוֶה לָךְ לְשֹׁמְרֶךָ בְּכָל דְּרִכֶּיךָ;
יְהוָה יִשְׁמְרֶךָ וּבֹאֲךָ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

צאתכם לשלום

לְבִאֹרָה פְּלִיאָה דַעַת מִמֶּנּוּ, מְדוּעַ
אוֹמְרִים "צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם"
שֶׁנֶּרְאָה כְּמִי שֶׁרוֹצֵה לְגַרֵּשׁ אֶת הַמְּלָאכִים
וְאֵינוֹ חָפֵץ שִׁישְׂאָרוֹ לְהִנִּיחַ בְּרִכָּה בְּתוֹךְ
בֵּיתוֹ, וְעוֹד מִן הַתִּימָה שֶׁבְּחִילָה
קִידְמָם בְּבִרְכַת 'בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם' וְכִבֵּר
אוֹמֵר לֵהֶם 'בְּרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתְךָ'.

וּבִיאָרוֹ (וְעֵינַי כִּי"ב בִּשְׁם מִשְׁמוּאֵל פֶּרֶשֶׁת חֵי
שֶׁהָרַעֲיוֹן) בְּהַקְדָּם מֵהַשְׁקָשָׁה

עוֹד ה'שֶׁר שְׁלוֹם' מִבְּעֶלְזָא זִי"ע (הוֹבָא
בְּלֻקֵּט אֲמַרֵי קוֹדֵשׁ בְּרֵאשִׁית עִמ' ס) שִׁינוּי
הַלְשׁוֹנוֹת בְּנוֹסַח "שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם",
שֶׁבְּחִילָה אוֹמְרִים "שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם
מִלְּאֲכִי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲכִי הַשָּׁרֵת מִלְּאֲכִי
עֲלִיּוֹן", וְאֵילּוֹ מִהִבָּבָה הַשְּׁנִית וְאֵילֶךְ אֵין
מְזַכְרִים לְשׁוֹן זֶה שֶׁל "מִלְּאֲכִי הַשָּׁרֵת",
אַלֵּא רַק מִלְּאֲכִי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲכִי עֲלִיּוֹן".

וּבִיאָר ה'שֶׁר שְׁלוֹם', עַל פִּי מֵה שִׁישׁ
לְדַקְדֵּק בְּלִישְׁנָא דְקִרְאֵי בְּפִר'
וִירָא כְּשֶׁבָאוּ הַמְּלָאכִים לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ,

רְבוּן כָּל הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם
 מֶלֶךְ אֲבִיר, מֶלֶךְ בְּרוּךְ, מֶלֶךְ גָּדוֹל, מֶלֶךְ
 הַיּוֹבֵר שְׁלוֹם, מֶלֶךְ הַדּוֹר, מֶלֶךְ נְתִיק, מֶלֶךְ זָה, מֶלֶךְ
 חַי הָעוֹלָמִים, מֶלֶךְ טוֹב וְיָמִיב, מֶלֶךְ יָחִיד וְיִמְיָחַד,
 מֶלֶךְ כְּבִיר, מֶלֶךְ לְרֹבֵשׁ רַחֲמִים, מֶלֶךְ מַלְכֵי
 הַמַּלְכִּים, מֶלֶךְ נִשְׁגָּב, מֶלֶךְ סוּמָךְ נוֹפְלִים, מֶלֶךְ עֹשֶׂה

ממדרגת המלאכים, ולכן כתיב והוא
 עומד עליהם.

על פי זה ביאר בנוסח ה"שלום
 עליכם", כי כבר אמרו בגמ' (שבת
 קיט:) "שני מלאכי השרת מלווין לו
 לאדם בערב שבת מבית הכנסת
 לביתו", וכלפי מלאכים אלו קבעו לומר
 "שלום עליכם". והנה בתחילה הם
 במעלה יותר מהאישי היהודי על כן
 נזכר בראשונה 'מלאכי השרת', אך
 כאשר רואים המלאכים את כל אשר
 תיקן והכין לכבוד שבת לענגו כדת
 וכנכון, אם כן הם בעצמם מודים שהרי
 הוא כמלאך משרת, כי ההכנה למצוה
 מרוממת את האדם עד למדרגת
 המלאכים, ואם כן אין צריך לומר
 למלאכים שהם 'מלאכי השרת' כי גם
 האדם בעצמו נחשב כאחד מהם ואף
 הוא בבחי' מלאך משרת.

ומעתה יתבאר כמין חומר הטעם
 שאומרים 'צאתכם לשלום',

שבתחילה נאמר (בראשית יח, ב) "והנה
 שלושה אנשים נצבים עליו וירא וירץ
 לקראתם" ואחר כך כתיב (פסוק ח)
 "והוא עומד עליהם" [שבתחילה היו
 האנשים עליו, ובהמשך נאמר
 'לקראתם' משמע ששזה אליהם, ואילו
 לבסוף כתיב והוא עומד עליהם שהיה
 מעליהם], ומבאר כי קודם עשיית
 המצווה המלאך גבוה מן האדם, בשעת
 ההכנה למצוה מתעלה האדם עד
 שנעשה שוה למדרגת מלאך, ואילו
 לאחר עשיית המצוה הרי הוא במעלה
 יותר מן המלאך (ועיין עוד שם באריכות
 בעמ' נז). ולכן, כשבאו המלאכים
 לאברהם היו במדרגה למעלה ממנו על
 כן כתיב נצבים עליו, אך משראה אותם
 והחל לרוץ ב'הכנה' לקראת מצות
 הכנסת אורחים נתעלה בדרגתו עד
 למדרגת המלאכים, וזה שנאמר וירא
 וירץ לקראתם בדומה להם, ולבסוף,
 לאחר שכבר הכניסם לביתו האכילם
 והשקם נתעלה למעלה למעלה יותר